

**ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ & ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΤΗΣ ΔΕΗ Α.Ε. κ.
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ ΣΤΟ 21^ο ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΙΕΝΕ**

<<ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2016>>

Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα, 25-26 Οκτωβρίου 2016

Κυρίες και κύριοι,

Είμαστε σε φάση ταχύτατων, δομικής διάστασης, αλλαγών και εξελίξεων στην ενέργεια και ειδικότερα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Η κλιματική αλλαγή, η πρόοδος της τεχνολογίας, οι κοινωνικοοικονομικές ανάγκες, οι γεωπολιτικές εξελίξεις αλλά και τα εθνικά και επιχειρηματικά συμφέροντα προκαλούν αναθεωρήσεις και ανατροπές πρωτόγνωρης έκτασης, με συνεπαγόμενες μεγάλες απειλές αλλά και ευκαιρίες.

Ως χώρα επιβάλλεται να διαγνώσουμε τις νέες συνθήκες σωστά και να τις μελετήσουμε με τη μέγιστη αντικειμενικότητα και προσοχή. Θα ήταν στην κυριολεξία καταστροφικό να τις αγνοήσουμε, και εξαιρετικά επιζήμιο, με απρόβλεπτες αρνητικές συνέπειες να τις προσεγγίσουμε πρόχειρα, δογματικά ή με προκατάληψη. Είναι δυστυχώς τόσο πλούσια η αρνητική μας εμπειρία, της οποίας τις δυσμενείς συνέπειες βιώνουμε σήμερα, ώστε καμμία δικαιολογία δεν μπορεί να υπάρξει.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει τις κεντρικές της επιλογές και έχει κατασταλάξει στις αντίστοιχες πολιτικές.

Συμβολή στην κλιματική αλλαγή στα πλαίσια και των πορισμάτων της συνδιάσκεψης του Παρισιού, COP 21, με κεντρικό άξονα την απανθρακοποίηση.

Μείωση της ενεργειακής εξάρτησης από εισαγόμενες πηγές, με κεντρικούς άξονες τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την εξοικονόμηση, και βέβαια την αξιοποίηση των εγχώριων πηγών.

Ενοποίηση της Ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με ενίσχυση των υποδομών-διασυνδέσεων, διαμόρφωση ενιαίων κανόνων λειτουργίας των αγορών και της ανάπτυξης και διεύθυνσης των ΑΠΕ.

Ενίσχυση του ρόλου των καταναλωτών με παροχή δυνατότητας παρέμβασης και ελέγχου, στο περιβάλλον της διεσπαρμένης παραγωγής και βέβαια των έξυπνων δικτύων. Ο ρόλος των

Διαχειριστών των Δικτύων Διανομής ενισχύεται κατακόρυφα καθιστώντας τους ίσως τους πιο σημαντικούς παράγοντες και πάντως φορείς της πιο προηγμένης τεχνολογίας καθώς η ανάγκη ανταπόκρισης στις νέες εξελίξεις είναι ισχυρότατη κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξή της.

Στη χώρα μας όλα αυτά έχουν επίδραση καταλυτική. Ειδικότερα για τη ΔΕΗ αποτελούν προκλήσεις στρατηγικού χαρακτήρα, τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει με πνεύμα θετικό και δημιουργικά. Να κάνει σε ελάχιστο διάστημα, ότι δεν είχαν γίνει για πολλά χρόνια. Και αυτό, χωρίς να αγνοείται ότι ειδικότερα στο περιβάλλον των μνημονίων, σε συνδυασμό με τις μέχρι σήμερα καθυστερήσεις, τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, αλλά -ας μη κρυβόμαστε- και την επίδραση ισχυρών ιδιωτικών συμφερόντων, οι νέες καταστάσεις προκαλούν σημαντικά προβλήματα και κλυδωνισμούς.

Είναι στο κέντρο της προσοχής και διαθέτουμε μεγάλο μέρος των δυνάμεών μας σε ζητήματα καθοριστικής σημασίας όπως :

Πρώτον : το ομαλό άνοιγμα της αγοράς με πρωταρχικό σήμερα τον ορισμό της αγοράς (market definition). Η ΔΕΗ δεν μπορεί να καλείται να στηρίζει τη βιομηχανική παραγωγή, χωρίς τις αντικειμενικές προϋποθέσεις του παρελθόντος, και αναφέρομαι στη λιγνιτική παραγωγή, και ταυτόχρονα να της καταλογίζεται το αντίστοιχο μερίδιο της αγοράς, όπως της καταλογίζεται και αυτό των ευάλωτων καταναλωτών.

Και βέβαια, δεν παραλείπω να αναφερθώ στη στρέβλωση και τους κινδύνους από τα κατ' ευφημισμό αποκαλούμενα ΝΟΜΕ, για τα οποία οι θέσεις μας έχουν διατυπωθεί κατ' επανάληψη. Δυστυχώς οι φόβοι μας επαληθεύτηκαν εμφαντικά με το σημερινό αποτέλεσμα της δημοπρασίας του ΛΑΓΗΕ. Περιμένω με ενδιαφέρον τις τοποθετήσεις όλων των εμπλεκομένων....

Δεύτερον : Ο ουσιαστικός μετασχηματισμός της αγοράς στα πλαίσια του TARGET MODEL. Το νέο μοντέλο δεν μπορεί να αναπαράγει τις σημερινές στρεβλώσεις. Επιβάλλεται να δίνει όσο το δυνατό μεγαλύτερο χώρο στα διμερή συμβόλαια.

Τρίτον : Η αντιμετώπιση της αγοράς των ΑΠΕ. Όλη η χώρα, η συντριπτική πλειοψηφία βιώνει την κρίση. Δεν είναι δυνατό οι λύσεις να είναι μονόπλευρες. Επιβάλλεται όλοι οι συντελεστές να συνεισφέρουν. Οι τράπεζες με τα μεγάλα επιτόκια δανεισμού. Οι παραγωγοί κάποιων τεχνολογιών ΑΠΕ με εξωπραγματικές τιμές. Όχι άλλο οι καταναλωτές και, κατά συνέπεια, η οικονομία. Ούτε η ΔΕΗ, η οποία έχει σηκώσει όλο το βάρος, και μάλιστα καταβάλλοντας το ΕΤΜΕΑΡ ανεξάρτητα από την είσπραξή του.

Τέταρτο : Η κατάρτιση εθνικού ενεργειακού σχεδιασμού. Δεν είναι νοητό, ιδιαίτερα ενόψει των σεισμικών αλλαγών και εξελίξεων που προαναφέρθηκαν η χώρα σε ότι αφορά στην

ενέργεια να συνεχίζει να βαδίζει χωρίς πυξίδα και στόχους. Να λαμβάνονται αποφάσεις και να νομοθετούνται μέτρα υπό το βάρος της εκάστοτε τρέχουσας συγκυρίας ή σύμφωνα με τις επιρροές συμφερόντων. Εκτός των άλλων ο ενεργειακός σχεδιασμός θα ήταν σημαντικό εφόδιο στη διαπραγμάτευση με τους θεσμούς με -ενδεχόμενα- καλύτερα αποτελέσματα, και πάντως απαραίτητη προϋπόθεση για ουσιαστικές παρεμβάσεις στα όργανα της ΕΕ και δημιουργία συμμαχιών, ώστε οι αποφάσεις να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τα προβλήματα της χώρας.

Ένας εθνικός ενεργειακός σχεδιασμός αποτέλεσμα συστηματικής επιστημονικής μελέτης και τεκμηρίωσης και βέβαια ουσιαστικού διαλόγου ώστε να τύχει της ευρύτερης δυνατής αποδοχής, εναρμονισμένος με τις γενικότερες ευρωπαϊκές πολιτικές και στόχους, θα ξεκαθάριζε πλήρως το τοπίο και τους ρόλους, και θα έδινε τις αναγκαίες κατευθύνσεις αλλά και κίνητρα για επενδύσεις. Αφετέρου θα αποτελούσε το υπόβαθρο για πολιτικές επιλογές και ρυθμίσεις κάθε είδους.

Κυρίες και κύριοι,

Έχω τη γνώμη ότι αν αναγνώσουμε σωστά τις ευρωπαϊκές πολιτικές και τις εξειδικεύσουμε στη χώρα μας, χαράσσουμε τους κατάλληλους οδικούς χάρτες εφαρμογής τους, μπορούμε ως χώρα όχι μόνο να αποφύγουμε τους ισχυρούς κλυδωνισμούς αλλά και να αποκομίσουμε σημαντικά πλεονεκτήματα.

Ίσως το πιο λεπτό ζήτημα σε πρώτη ανάγνωση είναι η απανθρακοποίηση, για την οποία διεξάγεται ένας διάλογος, κατά τη γνώμη μου επιφανειακός, που κατά τα ειωθότα παίρνει συχνά χαρακτήρα πολεμικής.

Κατ' αρχάς ας ξεκαθαρίσουμε ότι η ΕΕ με την απανθρακοποίηση εννοεί μείωση, και προοπτικά απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα όχι μόνο για την παραγωγή ΗΕ αλλά και για άλλους σημαντικούς τομείς, όπως οι μεταφορές και οι θερμάνσεις και ψύξεις κτηρίων με επέκταση της χρήσης του ηλεκτρισμού.

Αν αυτό το συνδυάσουμε με την άλλη ευρωπαϊκή πολιτική τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης με χρήση εγχώριων πόρων, προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι για τη χώρα μας ένα ποσοστό παραγωγής ΗΕ από λιγνίτη είναι, για τις επόμενες 2-3 δεκαετίες, απόλυτα αναγκαίο, και η συζήτηση πρέπει να μετατοπιστεί στους όρους ανάπτυξης και εκμετάλλευσης του λιγνιτικού μας δυναμικού. Ως ΔΕΗ έχουμε κατ' αρχάς κάνει τις επιλογές μας. Με την Πτολεμαΐδα V και την 2^η μονάδα στον ΑΗΣ Μελίτης (Φλώρινα), σε συνδυασμό με τις προγραμματισμένες αποσύρσεις των παλαιότερων λιγνιτικών μονάδων η χώρα μας όχι μόνο θα είναι ευθυγραμμισμένη με τους Ευρωπαϊκούς στόχους αλλά θα προηγείται σημαντικά. Υπενθυμίζω τα στοιχεία : 2014 34,5 εκατ. τόνοι, εκπομπών CO₂. Μέσα της δεκαετίας του 2020 λιγότερα από 20 εκατ. τόνοι, ήτοι μείωση άνω του 40%. Μάλιστα με ορισμένες

προϋποθέσεις και επενδύσεις που μελετάμε μπορεί να επιτύχουμε πολύ καλύτερα αποτελέσματα, το δε συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα της χώρας μας, με την επέκταση της χρήσης της ΗΕ στους άλλους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας θα είναι ασύγκριτα καλύτερο από το σημερινό.

Ας μου επιτραπεί να πω ότι η τυφλή πολεμική εναντίον του λιγνίτη ανοίγει διάπλατα το δρόμο για τις εισαγωγές και τα εισαγόμενα καύσιμα. Δε νομίζω ότι ιδιαίτερα σήμερα μπορεί αυτό να είναι λύση για τη χώρα.

Δεν θα σταθώ ιδιαίτερα στην πολιτική της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και την εξοικονόμηση, τα οφέλη των οποίων στην οικονομία και στην κοινωνία είναι προφανή.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενοποίηση της ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρισμού, στα πλαίσια της οποίας οι περιφερειακές αγορές θα διαδραματίζουν ιδιαίτερο σημαντικό ρόλο.

Η περιφερειακή αγορά που μας αφορά είναι η γειτονιά μας, οι χώρες της Βαλκανικής. Η χώρα μας, παρά τα προβλήματα, έχει τη μεγαλύτερη εμπειρία και γνώση της αγοράς ΗΕ. Αυτό είναι πολύ σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, που πρέπει να αξιοποιήσουμε.

Ως ΔΕΗ, με το ισχυρό –εκτός των άλλων- brand name που διαθέτουμε, όπως αναγνώρισε μόλις χθες ο Πρόεδρος της μεγάλης Κινεζικής εταιρείας CMEC, έχουμε στρατηγικό στόχο να καταστούμε ένας από τους leaders στην περιοχή. Σ' αυτή την κατεύθυνση εντάσσονται οι επιχειρηματικές μας πρωτοβουλίες με την ίδρυση θυγατρικών και τη διεκδίκηση συγκεκριμένων έργων.

Κυρίες και κύριοι,

Για τη χώρα μας ο επενδυτικός ορίζοντας σε ότι αφορά στον τομέα του ηλεκτρισμού είναι για τα επόμενα 10-15 χρόνια λίγο-πολύ ξεκάθαρος. Σε ότι αφορά στη συμβατική παραγωγή μπορούμε να σκεφθούμε μόνο επενδύσεις περιβαλλοντικής αναβάθμισης ή υποκατάστασης παλαιότερων λιγνιτικών μονάδων και βέβαια τις αναγκαίες επενδύσεις στα ορυχεία. Το υφιστάμενο παραγωγικό δυναμικό σε συνδυασμό με τις προβλεπόμενες εξελίξεις της ζήτησης και την αναμενόμενη διείσδυση των ΑΠΕ δεν αφήνει περιθώρια για άλλες επιλογές.

Η ΔΕΗ θα προχωρήσει σε αυτές τις επενδύσεις αλλά χωρίς την παραδοσιακή λογική και βέβαια με εντελώς διαφορετική στρατηγική, αυτή των συμπράξεων και των αυτοχρηματοδοτήσεων. Το project Μελίτη, με την ίδρυση ανεξάρτητης εταιρείας με τη CMEC και τους ιδιώτες ιδιοκτήτες των ορυχείων είναι το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα. Η προσπάθεια αποθείωσης της 5^{ης} Μονάδας του Αγ. Δημητρίου με αυτοχρηματοδότηση είναι ένα επίσης δείγμα.

Βεβαίως υπάρχουν αντικειμενικά δεδομένα. Η Πτολεμαΐδα V χρειάζεται ακόμη πλέον των ενός δις. Πρόσφατα καταβλήθηκαν 144 εκατ. για τη μετεγκατάσταση της Ποντοκώμης. Κάθε χρόνο δαπανώνται δεκάδες εκατ. σε υποδομές ή λειτουργικές ανάγκες Ορυχείων.

Βεβαίως αυτά είναι αποτέλεσμα επιχειρηματικών αποφάσεων. Εξυπηρετούν ωστόσο ευρύτερους στόχους της χώρας όπως η ασφάλεια του εφοδιασμού και η προστασία της οικονομίας μας από τις επιπτώσεις των διακυμάνσεων των διεθνών τιμών πετρελαίου. Πως θα αναγνωριστούν αυτά στη ΔΕΗ; Όπως πως θα αναγνωριστούν τα εκατοντάδες εκατομμύρια που έχουν δαπανηθεί τα τελευταία μόνο χρόνια για τη διασφάλιση της παραγωγής στα νησιά;

Σημαντικότερες επενδύσεις θα αφορούν στις ΑΠΕ, στις διασυνδέσεις των νησιών, στους εκσυγχρονισμούς του παραγωγικού δυναμικού των νησιών, και τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των Δικτύων Διανομής στην προοπτική όχι μόνο της μέτρησης της ΗΕ αλλά της ολιστικότερης προσέγγισης της μετατροπής τους σε έξυπνα δίκτυα.

Και εδώ χρειάζονται πολιτικές ώστε οι επενδύσεις αυτές να αποφέρουν το μέγιστο όφελος για την οικονομία μας. Η χώρα μας να μην είναι απλός «καταναλωτής» αλλά να καταστεί παραγωγός και εξαγωγέας και μάλιστα της πιο σύγχρονης τεχνολογίας. Έχουμε όλες τις προϋποθέσεις για αυτό.

Ως ΔΕΗ στρατηγική μας είναι να εμπλακούμε σε όλη αυτή την επενδυτική δραστηριότητα. Στις ΑΠΕ, που επιδιώκουμε να ανακτήσουμε το χαμένο έδαφος και να κατακτήσουμε ηγετικό ρόλο στην αγορά.

Στις διασυνδέσεις, και μάλιστα στην προοπτική του πλήρους ιδιοκτησιακού διαχωρισμού του ΑΔΜΗΕ, αλλά και στα δίκτυα αξιοποιώντας κάθε δυνατότητα και ευκαιρία.

Κυρίες και κύριοι,

Στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, όπως άλλωστε σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καμμία απόφαση ή νομοθετική ρύθμιση δεν είναι ουδέτερη. Πάντα κάποιος ωφελούνται, περισσότερο ή λιγότερο, και κάποιος βλάπτονται.

Τα χρόνια των μνημονίων, κάτω και από την αφόρητη πίεση των δανειστών έγιναν πολλά. Λήφθηκαν αποφάσεις, ψηφίστηκαν νόμοι, εφαρμόστηκαν πολιτικές.

Διαμορφώνεται ένα εντελώς νέο τοπίο. Η ΔΕΗ βρίσκεται στη θέση να διαχειριστεί πρωτόγνωρες καταστάσεις με εξαιρετικά μεγάλες δυσκολίες και προβλήματα. Ασφαλώς χρειάζονται διορθωτικές ενέργειες και αλλαγές. Πάνω από όλα χρειάζεται στήριξη. Πρέπει η πολιτεία ως βασικός μέτοχος να αποσαφηνίσει το σύγχρονο ρόλο αυτής της επιχείρησης, και να χαράξει ανάλογες πολιτικές.

Η ΔΕΗ δεν είναι πλέον μονοπώλιο σε κανένα τομέα του ηλεκτρισμού. Είναι ωστόσο αναντικατάστατος ρυθμιστικός παράγοντας τόσο στη χονδρική όσο και στην αγορά προμήθειας. Είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικός αναπτυξιακός παράγοντας στη χώρα μας, με μεγάλες δυνατότητες στις γειτονικές χώρες. Αυτό πρέπει να στηριχθεί και να αξιοποιηθεί ανάλογα.

Μ' αυτή την οπτική πρέπει να αντιμετωπίζεται η από πέρσι δρομολογημένη ένταξη της - μέσω του 34%- στο Υπερταμείο, και ας μου επιτραπεί και η διαχείριση του 17% που έχει μεταβιβαστεί στο ΤΑΙΠΕΔ από το 2012.

Ως εταιρεία, με ευθύνη πρωτίστως της Διοίκησης, οφείλουμε σήμερα, που η κατάσταση έχει λίγο-πολύ αποκρυσταλλωθεί να επεξεργαστούμε ένα συνεκτικό στρατηγικό σχέδιο τόσο εσωτερικών αναδιαρθρώσεων όσο και επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Οι στρατηγικές κατευθύνσεις είναι από καιρό αποσαφηνισμένες. Θεωρώ ότι αν η ίδια η ΔΕΗ λάβει τα απαραίτητα μέτρα σε συνδυασμό, βέβαια, με μία γενικότερη πολιτική στήριξής της, το μέλλον θα είναι θετικό και στα πλαίσια του Υπερταμείου.

Σε ότι αφορά το 17% του ΤΑΙΠΕΔ ας μου επιτραπούν μόνο κάποιες επισημάνσεις.

Εναπόκειται στην Κυβέρνηση να εκτιμήσει, ενόψει των υφιστάμενων παλαιότερων δεσμεύσεων έναντι των δανειστών, το κατά πόσο είναι εφικτό ή όχι να μεταφερθεί από το ΤΑΙΠΕΔ στο Υπερταμείο. Σε κάθε περίπτωση το ζήτημα αυτό, ενώ εκ πρώτης όψεως δεν αφορά τη ΔΕΗ αλλά το κράτος, ως βασικό μέτοχό της, εντούτοις απρόσεκτοι χειρισμοί μπορούν να της προξενήσουν μεγάλη ζημιά. Αντίθετα υπεύθυνες και προσεκτικές μεθοδεύσεις, ανεξάρτητα από την τελική επιλογή μπορούν να αποβούν ωφέλιμες για την επιχείρηση. Άλλωστε το κράτος – Υπερταμείο και με το 51% και με το 34% τον ίδιο έλεγχο θα ασκεί στην εταιρεία. Και βέβαια πέραν της σημειολογίας των αριθμών όλες σχεδόν οι πολιτικές δυνάμεις έχουν αποδεχθεί, τουλάχιστον σε διακηρυκτικό επίπεδο, ότι η ΔΕΗ θα είναι Ανώνυμη Εταιρεία.

Σας ευχαριστώ.